

Aandachtspunten bij het werken met in het wild levende ratten

In februari 2015 is bekend geworden dat bruine ratten in Nederland geïnfecteerd kunnen zijn met het seoulvirus (een hantavirussoort). In een gebied was bij een paar bruine ratten dit virus gevonden. Bij herhaling van het onderzoek in dezelfde regio werden geen besmette ratten gevangen. Deze infectie komt dus waarschijnlijk zeer plaatselijk voor onder enkele dieren. Ook is in dit onderzoek gekeken naar leptospiren, veroorzakers van onder andere de ziekte van Weil. Het is al langer bekend dat ratten, dus ook muskus- en beverratten, in heel Nederland drager kunnen zijn van leptospiren. Bij onderzoek onder bruine ratten in Nederland was 39-50% van de ratten geïnfecteerd met leptospiren.

Komt u regelmatig in aanraking met ratten of hun urine/uitwerpselen? Dan heeft u een hoger risico om ziek te worden van het seoulvirus of leptospiren. Klachten als gevolg van seoulvirus en leptospiren lijken op elkaar; bij beide zijn er griepachtige verschijnselen, koorts en in ernstige gevallen nierproblemen. In deze tekst leest u meer over welke preventieve maatregelen en hygiënemaatregelen u kunt nemen als u in het veld met ratten werkt.

Seoulvirus

Wat is het seoulvirus?

Het seoulvirus is een hantavirussoort die van ratten op mensen kan overgaan. 1 op de 10 mensen die hiermee besmet worden kan daarvan ziek worden. De klachten zijn meestal mild en lijken op griep, maar kunnen soms erger zijn zoals een nierontsteking.

Hoe kan ik seoulvirus krijgen?

U kunt besmet raken door het inademen van stofdeeltjes of kleine druppeltjes van uitwerpselen, urine en speeksel van besmette knaagdieren.

Als u werkt met besmette dieren of de ingedroogde uitwerpselen of urine daarvan, waarbij stofvorming kan plaatsvinden, is de kans op besmetting groter. U kunt ook besmet raken na een beet van besmette knaagdieren en via slijmvliezen of een beschadigde huid. Het seoulvirus is niet besmettelijk van mens op mens.

Ziekte van Weil

Wat is de ziekte van Weil?

Leptospiren zijn bacteriën die onder andere de ziekte van Weil kunnen veroorzaken. Het ziektebeeld lijkt op griep met koorts, waarbij ook een nierontsteking kan ontstaan. De ziekte kan in zeldzame gevallen een dodelijke afloop hebben. Ongeveer 1 op de 10 mensen die de ziekte van Weil krijgt, is erg ziek.

Hoe kan ik de ziekte van Weil krijgen?

Leptospiren komen via de beschadigde huid of slijmvliezen in het lichaam. U kunt besmet raken door contact met besmette knaagdieren zoals (bruine) ratten, de urine daarvan of de met urine vervuilde omgeving. Ook door het inademen van besmette stofdeeltjes of kleine druppeltjes of door spatten van besmette urine in de ogen kunt u besmet raken. De ziekte van Weil is vrijwel niet besmettelijk van mens op mens.

Hygiënische maatregelen toepassen

Werkt u met ratten? Dan is het advies om blootstelling aan leptospiren, seoulvirus en andere ziekteverwekkers te voorkomen. Dit doet u door onderstaande hygiënische en beschermende maatregelen te nemen:

- Beperk het contact met (zieke) dieren en kadavers en voorkom contact met uitwerpselen, urine, bloed en speeksel.
- Voorkom stofvormend werk om blootstelling aan seoulvirus te voorkomen. Bijvoorbeeld door bij het werken in of op droge oppervlakten, deze nat te maken als dat kan. Vermijd daarbij opspattend water.
- Reinig de handen door deze te wassen met water en vloeibare zeep als deze zichtbaar vuil zijn. Als de handen er schoon uitzien mag ter vervanging gebruik gemaakt worden van handdesinfecterende middelen (handalcohol). Handalcohol werkt echter niet goed bij zichtbaar vuil. Zorg dat reinigingsmiddelen voldoende beschikbaar zijn bij de plek waar u werkt, of anders in de auto.
Reinig de handen:
 - na onbeschermd contact met dieren of dierlijke materialen;
 - vóór het eten, roken en drinken;
 - vóór en na toiletbezoek;
 - vóór en na gebruik van handschoenen of na aanraking van andere gebruikte beschermingsmiddelen.
- Draag geen horloge of andere sieraden.
- Spoel na verwonding de wond goed uit met water en zeep.
- Dek schaaf en snijwonden af met een waterdichte pleister of wondspray.

Persoonlijke beschermingsmiddelen gebruiken

- Draag geschikte kleding, afhankelijk van werksituatie, bijvoorbeeld lieslaarzen of een waadpak.
- Gebruik lange, liefst waterdichte, handschoenen die een goede bescherming bieden. Vervang handschoenen meteen als ze kapot zijn.
- Gebruik als u in contact kunt komen met uitwerpselen, urine, bloed of speeksel van ratten:
 - handschoenen;
 - een veiligheidsbril die zowel de voor- als zijkant van de ogen afschermt;
 - een mondneusmaker (minstens type FFP2).

Bijvoorbeeld bij het legen, controleren en schoonmaken van vangmiddelen. Hiermee voorkomt u infectie via spatten of het inademen van stof- en vloeistofdeeltjes in de lucht.

- Draag ook bij het afvoeren of begraven van ratten handschoenen, een veiligheidsbril en een mondneusmasker.
- Gebruik het liefst wegwerpmiddelen en neem deze na gebruik in een gesloten afvalzak mee. beschermingsmiddelen die hergebruikt worden, neemt u mee in een afgesloten zak of container. Pas na grondige desinfectie worden deze weer opnieuw gebruikt.
- Trek als laatste persoonlijk beschermingsmiddel de handschoenen uit (afrollen) en reinig de handen.

Bent u werkgever?

Dan moet u voorlichting en instructie geven aan de medewerkers, zorgt u dat de juiste reinigings- en beschermingsmiddelen beschikbaar zijn en houdt u toezicht op het juist gebruik van de middelen. Ook de medewerker zelf is verantwoordelijkheid voor zijn of haar gezondheid en veiligheid. Zij moeten zich aan de instructies houden en de aangeboden preventieve middelen goed gebruiken.